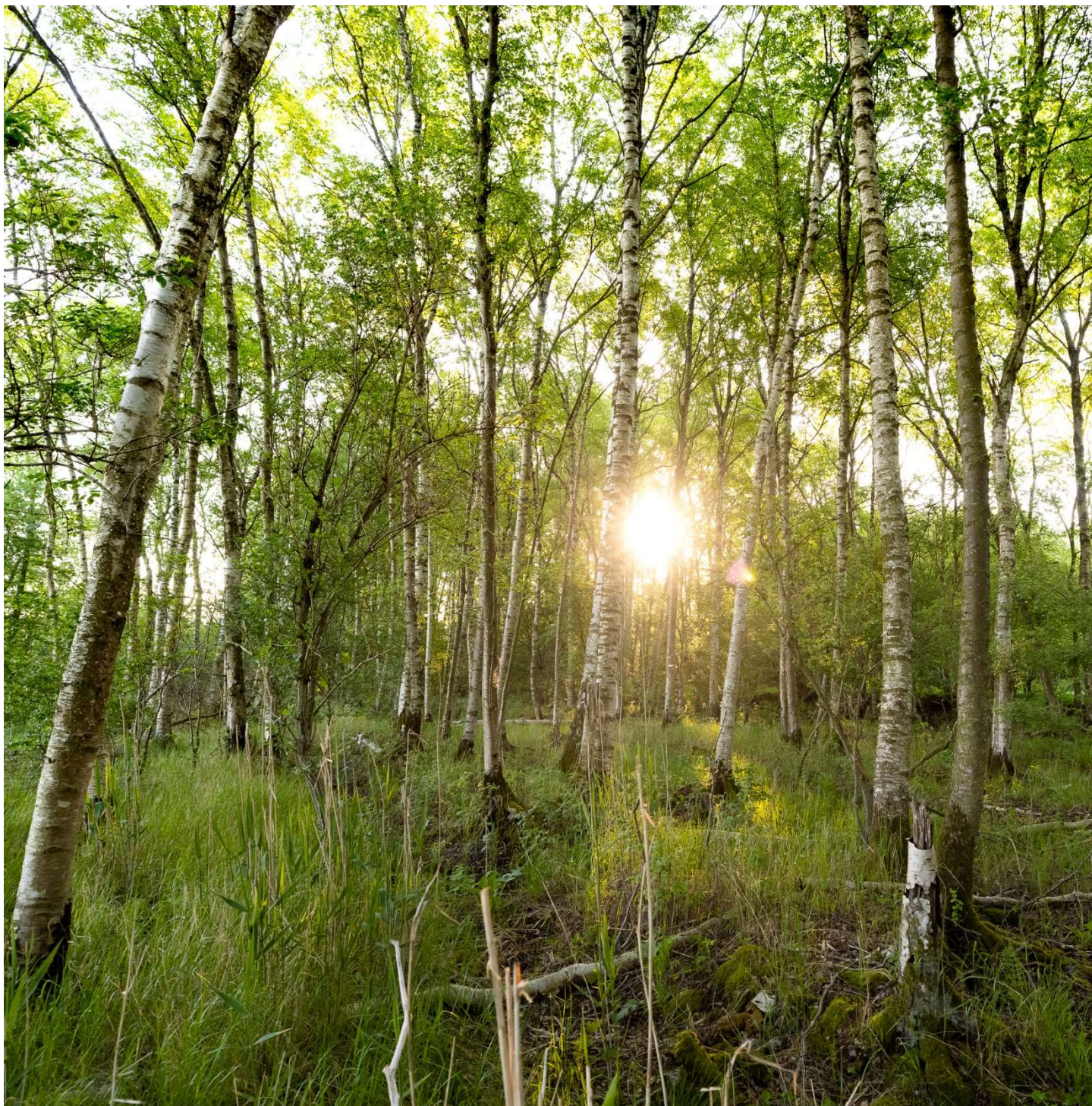

Ulkestrup Lyng

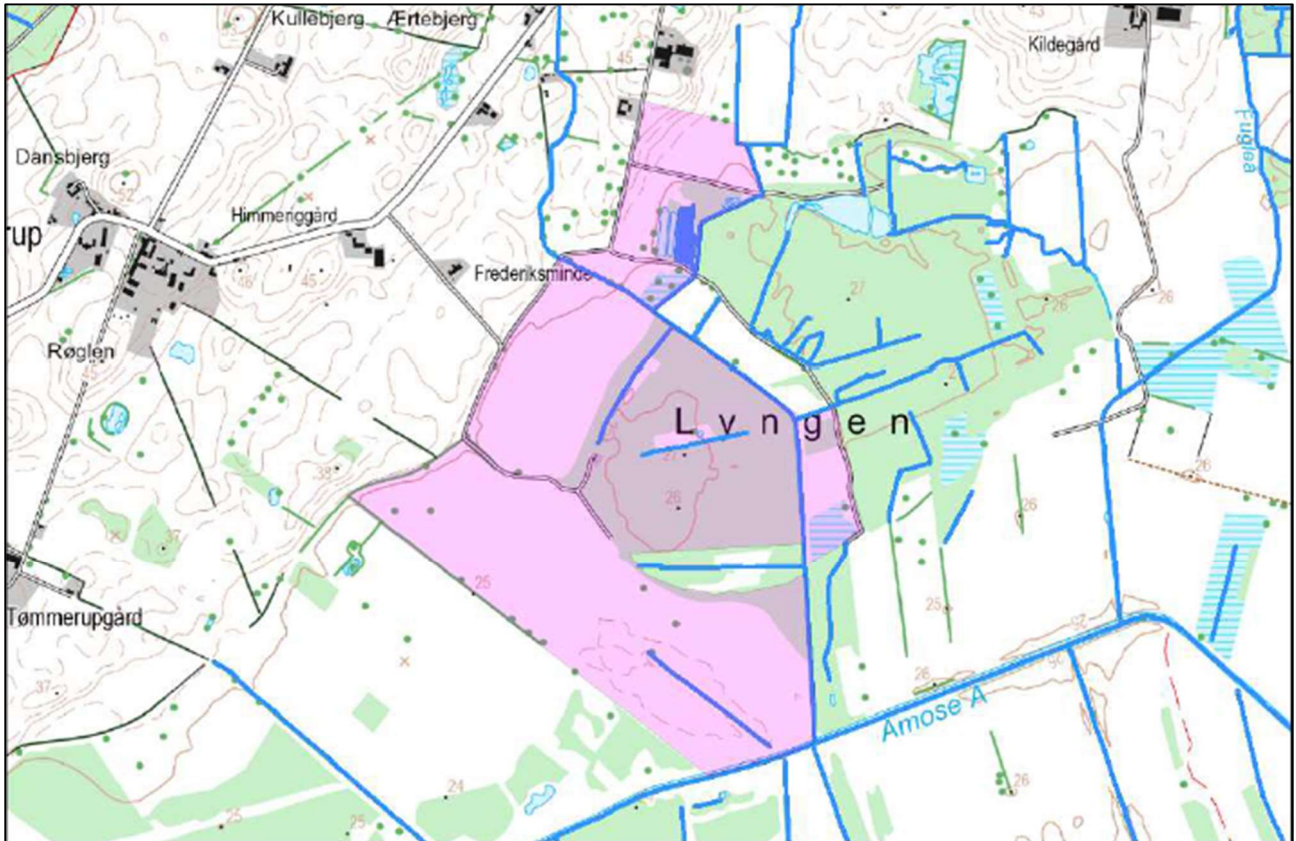
Foreløbig plan frem til realisering af større naturgenopretnings-/
lavbundsprojekt / oktober 2022

Billede af Jesper Edvardsen

Introduktion

Den Danske Naturfond overtog pr. 1. januar 2022 et 99 ha stort areal i og omkring Ulkestrup Lyng i St. Åmose i Holbæk Kommune – se kortudsnit nedenfor. Arealøbet er sket med henblik på at sikre og forbedre naturværdierne samt bevare de kulturhistoriske værdier i området.

Oversigtskort. Naturfondens arealer er fremhævet med pink.

Ulkestrup Lyng er resterne af én af de oprindelige højmoser i Store Åmose på Vestsjælland og rummer endnu rester af levende højmoservegetation. Store Åmose er med et areal på ca. 3.400 ha klart det største lavbundsområde på Øerne. Store Åmose var tidligere Sjællands største samlede moseområder med vidtstrakte lavmoser og de 5 større højmoser. Store Åmose er samtidig Europas rigeste findested for kulturer fra stenalderen for 11.000-5.000 år siden, hvilket gør området til kulturarv af international betydning.

Store Åmose blev afvandet i 1930-erne og igen i slutningen af 1950-erne med massive uddybninger og forlægninger af områdets hovedvandløb Åmose Å og flere tilløb samtidig med, at der foregik en meget omfattende indvinding af tørv.

Store Åmose indgår i Natura 2000-område nr. 156 Store Åmose, Skarre Sø og Bregninge Å som udpeget habitatområde og/eller fuglebeskyttelsesområde.

Naturfondens arealer omfatter ca. 30 ha med tidligere højmose i Ulkestrup Lyng samt ca. 70 ha omgivende eng- og mosearealer nord, vest og syd for Ulkestrup Lyng. Engarealerne er dræned og hele området er i stort omfang afvandet via dræn og/eller grøfter.

Holbæk Kommune og Den Danske Naturfond har indgået et samarbejde om udvikling og drift af Fondens areal med henblik på at lade området indgå i et større, samlet naturgenopretnings- og klimaprojekt i Store Åmose.

Formål

Formålet med nærværende plan er at beskrive plejetiltag og drift af arealerne i de kommende par år frem til realisering af et større naturgenopretningsprojekt på Fondens areal. Naturgenopretningen planlægges gennemført som en del af et større klima-lavbundsprojekt, som Holbæk Kommune har sendt ansøgning ind til Miljøstyrelsen. Der forventes tilsagn til dette projekt inden udgangen af 2022.

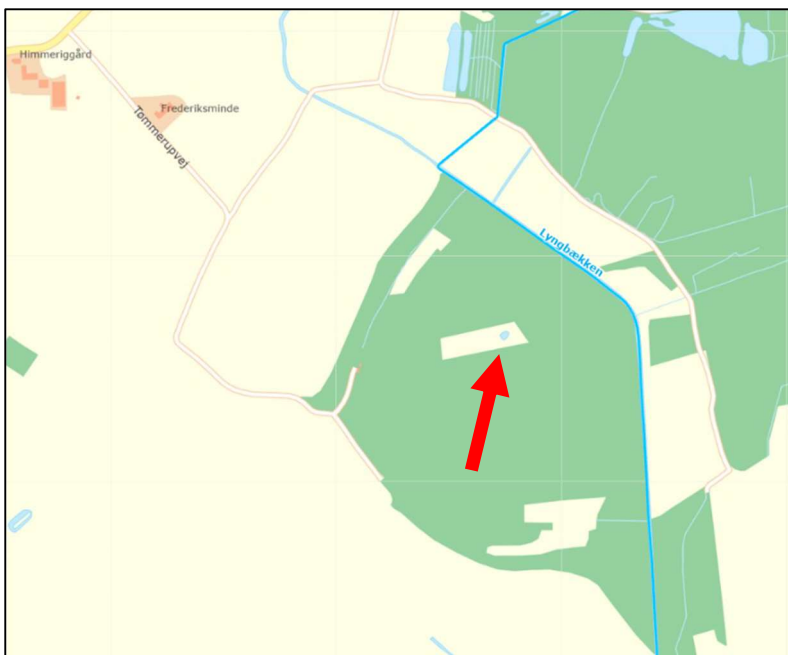
Der udarbejdes en mere langsigtet plejeplan for området, når naturgenopretnings-/lavbundsprojektet er realiseret.

Plan og plejetiltag

Tidligere højmosseflade, Ulkestrup Lyng

For de tidligere højmossearealer i Ulkestrup Lyng er den langsigtede plan at forsøge (hvis muligt) at genoprette arealerne til aktiv højmose. Det primære middel i forhold til en naturgenopretning i området vil være at afbryde dræn og grøfter i det omfang, det er muligt og dermed hæve vandstanden så meget som muligt. Indtil dette kan ske, gennemføres nogle mindre naturplejeindgreb i området.

Midt i det skovdækkede Ulkestrup Lyng-område findes et lille vandhul (se kortudsnit nedenfor), der er under kraftig tilgroning med pil og birk. I og ved dette vandhul er der som det eneste sted på Fondens areal konstateret levende og aktiv sphagnum (tørvemos). For at sikre denne forekomst af sphagnum foretages en rydning af vedplanter i og tæt omkring dette vandhul. Rydningen skal dels sikre lystilgang til arealet med sphagnum og dels begrænse fordampningen/vandforbruget fra de træer, som skæres ned. Rydningen foretages inden udgangen af 2022.

Vandhul med sphagnum-vækst, der er under tilgroning med vedplanter, er vist med rød pil.

Det nedskårne materiale samles i stak inde i området med henblik på fjernelse (flishugning) i forbindelse med senere rydningsopgaver.

Som opfølgning på rydningen ved vandhullet vil der de kommende år frem til vandstandshævning blive foretaget nedskæring af opvækst/genvækst af vedplanter, så arealet ikke gror til igen. Materiale ved fremtidig nedskæring vil blive efterladt på arealet, da der vil være tale om en meget begrænset mængde af tynde smågrene/skud.

Det har også været overvejet at gennemføre en rydning af en mindre ca. 0,8 ha nåletræsbevoksning øst for det førnævnte vandhul, da der er tale om ikke-hjemmehørende arter uden naturmæssige værdier. Efter en nærmere vurdering og på baggrund af erfaring fra andre naturgenopretningsprojekter af højmoseområder er det dog besluttet at udskyde rydningen af nåletræsbevoksningen i Ulkestrup Lyng, indtil der gennemføres en vandstandshævning i området. Der står en del spredt birk imellem nåletræerne, og ved nedskæring af disse birk samt forekomst af birkeskov rundt om nåletræsarealet ser vi stor sandsynlighed for, at der vil komme massiv opvækst/genvækst af birk, hvis nåletræerne ryddes. Med målet om at genskabe en aktiv højmose ved at hæve vandstanden i området finder vi det u hensigtsmæssigt med en massiv opvækst af birk. Erfaringer viser nemlig, at yngre birketræer er mere modstandsdygtige overfor vandstandshævning end ældre birk, som oftere dør/går ud ved hæving af vandstanden. Og særligt er der større sandsynlighed for at drukne ældre birk, hvis vandstanden hæves kort tid efter nedskæring.

Samlet set synes vi derfor ikke, at fordelene ved rydning af nåletræsbevoksningen (fjernelse af ikke-hjemmehørende arter) opvejer de forventelige ulemper, der vil være ved massiv opvækst af birk i forhold til det langsigtede mål med genskabelse af en aktiv højmose. Særligt set i lyset af at tidshorisonten frem til den planlagte hæving af vandstanden i området kun ligger nogle få år frem i tiden.

Eng- og mosearealer nord, vest og syd for Ulkestrup Lyng

Alle de lysåbne eng-/mosearealer på Fondens areal er afvandet via dræn og grøfter, og det er som nævnt den langsigtede plan at gennemføre en genopretning af mere naturlig hydrologi via klimalavbundsprojektet.

På kort sigt fortsættes den nuværende drift med afgræsning eller høslæt på engarealerne. Høslæt medvirker til stor fjernelse af næringsstoffer, men giver samtidig en meget ensartet struktur på arealet. Afgræsning giver modsat en mere varieret mikrostruktur på arealet med tuer, pletter med bar jord samt varieret højde af vegetationen, hvilket giver større diversitet af planter, insekter mv.

I 2023 videreføres den eksisterende afgræsning på de nuværende arealer, ligesom høslæt også videreføres på arealer, som hidtil har været drevet med slæt. I 2024 og 2025 søges græsningsarealet gradvist udvidet på udvalgte høslætarealer. Takten i udvidelsen af græsningsarealet vurderes løbende ud fra bla. hensyn og koordinering af projekttiltag i det kommende lavbundsprojekt, ønsket om næringsstoffjernelse samt ikke mindst sikring af tilstrækkelige antal dyr til rådighed og et passende græsningstryk på arealerne efter dialog med dyreholder.

Billede af Jesper Edvardsen